GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA: BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE ÎN FIECARE DI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SE PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 42. Luni, Marţĭ 24 Februariu (8 Martie). 1887.

Braşovŭ, 23 Februariu 1887.

Sĕptĕmâna, ce a trecutŭ, a mai înmulţitŭ datoriile statului ungarŭ cu-o frumósă sumuşóră de milióne, ce a fostŭ votată în tótă liniştea şi fără cea mai mică obiecţiune de către *delegaţiunĭ*. Dovadă, că delegaţii din Cis- şi Translaitania sciu ţiné sémă de forţa împrejurărilorŭ, care impune şi monarchiei nóstre în timpŭ de pace cea mai grea armatură de rĕsboiu. Inceputulŭ s'a făcutŭ aşadéră. Cele 52 milióne s'au încuviinţatŭ. *Vivant sequentes!*

Câtŭ de grele şi critice au ajunsŭ a fi timpurile se póte vedé şi de acolo, că chiar şi marele ministru alŭ maghiarisării instrucţiunei *Trefort* trebue adĭ sĕ înghiţă de trei orĭ până sĕ pótă îmbuca odată. Zelosulŭ lui agentŭ, inspectorulŭ de şcóle unguerescŭ din comitatulŭ Cluşiului, i-a cerutŭ din nou sĕ rĕdice mai multe *şcóle de statŭ maghiare* în numitulŭ comitatŭ, pentru ca „lumina" din centrulŭ culturei maghiare" sĕ pótă străbate şi prin satele românescĭ dimprejurŭ. Dér d-lŭ Trefort nu mai are banĭ pentru înfiinţarea de şcóle de statŭ şi nu-i mai dă mâna se trécă nicĭ peste creditulŭ acordatŭ resortului sĕu, de aceea a sfătuitŭ pe agentulŭ sĕu sĕ-şi mai stêmpere setea de-a cultiva pe „îndĕrĕtnicii" ţeranĭ românĭ până ce se va resolva cestiunea orientală şi franco-germană....

Ca omŭ „dreptŭ şi echitabilŭ" d-lŭ Trefort vĕdêndŭ visteria cultelorŭ gólă şi-a disŭ: décă instrucţiunea maghiară nu póte progresa în comitatulŭ Cluşiului, de ce se înainteze instrucţiunea română în comitatulŭ Huniadórei? — A disŭ şi a subscrisŭ sentinţa de mórte adusă în contra a 11 scóle române din judeţulŭ Huniadórei, a cărorŭ închidere au cerut'o păzitorii culturei maghiare sub pretecstŭ, că nu dispunŭ de mijlócele cerute de lege.

Sĕ ne mai mirămŭ apoi, că Ungurii declară de ereticŭ pe *Mocsary*, care a disŭ, că a sositŭ timpulŭ, ca statulŭ sĕ mai facă ceva şi pentru cultura Nemaghiarilorŭ? — Sĕrmanulŭ Mocsary a trebuitŭ sĕ bea întregulŭ păharŭ alŭ amărăciunii, căcĭ după alte multe acum se lapĕdă de elŭ şi alegĕtorii lui. In 2 Martie o adunare de alegĕtorĭ din Halas a pronunţatŭ sĕrbătoresce, că desaprobă vederile deputatului lorŭ în cestiunea naţionalităţilorŭ.

Purtarea independenţilorŭ maghiarĭ în afacerea Mocsary mai dovedesce, că dênşii nicĭ că se mai gândescŭ a esploata pe alegĕtorii românĭ la *viitórele alegeri*, ci i-au lăsatŭ cu totulŭ în esploatarea d-lui Tisza, care cu solgăbirĕii şi cu gendarmii lui are mai multe şanse. Aflămŭ că unii ómenĭ au şi începutŭ a agita pentru stăpânire, rĕspândindŭ faima, că la viitórele alegerĭ dietale guvernulŭ va împărţi banii între alegătorĭ cu ferdela. Se póte, décă d. Tisza pân' atuncĭ va moşteni pe Rothschild, la din contră vorŭ trebui sĕ se mulţăméscă aceia, carĭ suntŭ gata a-şĭ vinde consciinţa, şi cu paiangenii din visteria statului.

Nu scimŭ cum o va mai scóte la cale d-lŭ Tisza cu naţionalităţile din Transilvania şi Ţéra unguréscă, dér cu *Croaţii* vedemŭ, că nu póte ajunge la nicĭ o înţelegere. Deputaţiunile regnicolare, ce au fostŭ însărcinate din partea dietei ungare şi a dietei croate cu studiarea gravaminelorŭ croate, şi-au sistatŭ tractările după ce s'a constatatŭ că nu-i chipŭ de împăcare. Croaţii pretindŭ ca limba lorŭ sĕ fiă pe deplinŭ recunoscută şi respectată şi în afacerile comune ale ţĕrei; când miniştrii unguresci se adreséză la autorităţile croate, sĕ o facă numai în limba croată şi sĕ nu-şĭ subscrie numele unguresce. Ungurii vorŭ însĕ faţă cu Croaţia sĕ susţină supremaţia limbei maghiare. De aicĭ ruptura, care în momentele de faţă are o îndoită importanţă.

Incurcăturile din afară întrecŭ pe cele dinîntru. *Bulgaria* a trecutŭ earăşĭ printr'o mică revoluţiune. Scirile cele mai nouĕ ne asigură, că rĕscóla garnisónelorŭ din Silistra şi din Rusciuk a fostŭ suprimată de trupele regenţei. Mai mulţĭ insurgenţĭ au fostŭ prinşĭ şi arestaţĭ şi în Viena şi Berlinŭ s'au auditŭ din nou vocĭ, carĭ sfătuiau pe guvernatorii din Sofia, ca sĕ fiă cu cruţare faţă cu rebelii, ca nu cumva prin pedepsirea lorŭ prea riguróśă sĕ se aţîţe mânia Rusiei.

Regenţa bulgară însĕ, fiă că şi-a perdutŭ pacienţa, fiă că-şĭ vede de totŭ ameninţată posiţiunea sa, n'a mai datŭ ascultare sfaturilorŭ de felulŭ acesta, ci a inceputŭ sĕ întórcă tóia şi a ordonatŭ sĕ fiă împuşcaţĭ rebelii. Nouĕ oficerĭ au şi fostŭ esecutaţĭ erĭ diminéţă şi tribunalele de rĕsboiu lucréză în permanenţă, avêndŭ a'şĭ pronunţa sentinţa şi asupra suboficerilorŭ şi soldaţilorŭ rebelĭ.

Faptulŭ acesta este de cea mai mare gravitate într'unŭ momentŭ, când însuşĭ Monitorulŭ oficialŭ alŭ guvernului rusescŭ ia în apĕrare pe rebelĭ, declarândŭ că „revoluţiunea din Bulgaria este o nouă dovédă a condiţiunilorŭ anormale, sub carĭ este pusă acéstă ţéră." Ne e témă, că regenţa a venitŭ prea târdiu cu mĕsurile ei energióse în contra resvrĕtitorilorŭ.

Se anunţă, că *Rusia* ar fi declaratŭ că iese prin alianţa celorŭ trei împĕraţĭ, vrêndŭ sĕ aibă tótă libertatea acţiunei în afacerile europene.

Nu s'aude nimicŭ liniştitorŭ, din nicĭ o parte. Faimele despre întrarea *Italiei* în alianţa germano-austriacă, nu se adeverescŭ. Insăşĭ oficiósa „Opinione" le desminte, dicêndŭ, că Italia e pentru susţinerea păcii, dér trebue sĕ aibă'n vedere şi posiţiunea ei în Marea adriatică. Cu alte cuvinte nu se'ncrede în politica austrogermană.

Ruperea tractărilorŭ ungaro-croate.

Deputaţiunile regnicolare ungară şi croată au ţinutŭ Vinerĭ séra ultima lorŭ şedinţă comună.

Preşedintele *Szell* constată că în celei mai multe puncte s'a obţinutŭ o deplină înţelegere, în altele s'au apropiatŭ fórte multŭ, dér în privinţa cele mai însemnate cestiunĭ, cestiunea limbei, au rĕmasŭ diferenţe atâtŭ de esenţiale în păterĭ, încâtŭ nu s'au putută aplana. Preşedintele întrebă deputaţiunile, décă credŭ că continuându-se tractările s'ar puté ajunge la unŭ resultatŭ mai bunŭ?

Raportorii *Falk şi Miskatovici* declară în numele deputaţiunilorŭ respective, că nu esistă nicĭ o perspectivă de unŭ succesŭ.

Preşedintele îşĭ esprimă apoi pĕrerea de rĕu că nu s'a ajunsŭ la resultatŭ şi declară şedinţa încheiată.

Ludovicŭ *Vukotinovici*, preşedintele deputaţiunei croate, declară că cu tóte astea Croaţii vorŭ rĕmâne credincioşĭ legăturei cu corona ungară şi legilorŭ pactului.

Ministrulŭ *Tisza* declară că, orĭ cum ar fi sfêrşitulŭ tractărilorŭ, guvernulŭ va face şi în viitorŭ între marginile posibilităţii totŭ pentru promovarea binelui Croaţiei-Slavoniei.

Astfelŭ s'au terminatŭ tractările deputaţiunilorŭ.

Diarele croate se ocupă tóte cu acéstă cestiune. Organulŭ clubului centrului salută cu satisfacţiune ruperea tractărilorŭ şi felicită deputaţiunea croată pentru atitudinea ei statornică. Clubulŭ centrului a trimisŭ preşedintelui deputaţiunei regnicolare croate o telegramă de felicitare pentru atitudinea sa în cursulŭ tractărilorŭ.

Muntenegrenii şi Albanesii.

O telegramă din Skutarĭ d'Albania comunică, că raportulŭ dintre Muntenegrenĭ şi Albanesĭ se desfăşură totŭ mai duşmănosŭ din causa neîncrederei pricinuite de înarmările Muntenegrului. Ali-paşa din Gusinje a interdisŭ Muntenegrenilorŭ d'a intra în sangeaculŭ Ipek şi totŭ asemenea a opritŭ pe Albanesĭ d'a comunica cu Muntenegrulŭ, aşa că comunicaţiunile suntŭ totalŭ întrerupte. Ali-paşa îşĭ dă tótă ostenéla sĕ se înţelégă cu triburile muntene asupra unei acţiunĭ comune în contra unui atacŭ muntenegreanŭ de care se temŭ, şi precum se pare, esistă perspectiva d'a se ajunge la o înţelegere. Albanesii mohamedanĭ au ridicatŭ plângerĭ în Constantinopolŭ contra înarmărilorŭ Muntenegrului şi au primitŭ declaraţiunĭ liniştitóre, care însĕ n'au satisfăcutŭ.

De altă parte frecările dintre Mohamedanii şi Ortodoxii din Muntenegru continuă şi mărescŭ ferberea ce esistă. In Podgoriţa s'au încăeratŭ unii cu alţii, fiindŭ mulţĭ rănițĭ de amêndouĕ părţile. Se pare, că şi Mohamedanii din Podgoriţa urméză esemplului fraţilorŭ lorŭ de credinţă din Dulcigno şi voescŭ sĕ emigreze.

Cum se cinstescŭ „patrioţii!"

In şedinţa adunării generale dela 25 Februarie a comitatului Murĕşŭ-Turda s'au petrecutŭ scene furtunóse între fişpanulŭ-preşedinte br. Zoltan Banffy şi între oposiţiune. *Miseriă* numesce foia guvernamentală »Kolozsvar« din Cluşiu stările de acolo, ér „Ellenzek« le botéză *putrediciune*. După diferite încăerărĭ, ajunseră lucrurile, la finele şedinţei, la o ciocnire mai mare din incidentulŭ că preşedintele întrerupse deodată tractarea programului la punctulŭ 24, tocmai de care se bucurase adunarea. »Ellenzék« (Nr. 49 din 2 Martie n.) istorisesce în următorulŭ modŭ drasticŭ cele petrecute:

„Ştefan Berzenczey vorbi cu órecare iritaţiune, că numai de aceea se trăgănesce şi se amâna tractarea acestei importante cestiunĭ, pentru ca membrii comisiunei municipale sĕ se împrăştiă şi după aceea fişpanulŭ cu funcţionarii sĕi sĕ pótă trânti cu voturile pe cei rĕmaşĭ."

„La acestea strigă fişpanulŭ cu violente batjocurĭ: „Nu suferŭ nicĭ unŭ felŭ de clănţănire, am închisŭ adunarea, sĕ mergemŭ sĕ prândimŭ," şi 'şĭ puse cu acestea pălăria pe capŭ.

La acéstă provocare strigă Berzenczey iritatŭ, că şedinţa e închisă, că nu e nicĭ unŭ preşedinte, ascultaţĭ! br. Zoltan Banffy este necioplitŭ şi ţĕranŭ!

»La acestea vorbi br. Zoltan în gura mare, încâtŭ toţĭ l'amŭ putută audi: „Sĕ-lŭ arunce afară!"

»Berzenczey însĕ, pe care mai mulţĭ voiau sĕ-lŭ liniştéscă, strigă cu o furiă neîmblândibilă: „Mojicŭ blăstămatŭ!"

„Intr'aceea adunarea se împrăştiase şi cum eşiau în massă aerulŭ fu umplutŭ de grele înjurărĭ şi espresiunĭ pasionate.

„Intr'aceea br. Banffy în sala de şedinţe cu capulŭ acoperitŭ se esprimă că: Şedinţa e închisă, pe celŭ ce face gură pune-sĕ-lŭ arunce afară cu haiducĭ... Membri comisiunei strigau în coridorŭ, că în viitorŭ arŭ trebui sĕ vină în adunarea comitatului cu furcĭ de ferŭ.

„După acestea fişpanulŭ cu soţii sĕi se duseră în ospĕtăria „La calulŭ albŭ", la prândulŭ comunŭ plătitŭ de elŭ".

Raportorulŭ încheiă interesantulŭ tablou istoricoculturalŭ cu istorisirea unui alŭ doilea ospĕţŭ, pe care l'a ţinutŭ „viceşpanulŭ cu câţiva corteşĭ ai sĕi", cu musică şi în sunetele paharĕlorŭ într'unŭ altŭ birtŭ.

In diua următóre s'a continuatŭ şedinţa adunărei comitatului în tótă cordialitatea.

SCIRILE DILEI.

Scimŭ că în *Halas*, cerculŭ de alegere alŭ lui *Mocsary*, s'a ţinutŭ o adunare, care a desaprobatŭ vederile acestuia, în *cestiunea naţionalităţilorŭ*. Unii susţinŭ că la adunare au fostŭ tóte partidele representate, alţii dicŭ că independenţii în cea mai mare parte au absentatŭ. Adunarea a adusŭ unanimŭ următórea hotărîre:

„Cetăţenii alegĕtorĭ ai cercului electoralŭ Kiskunhalas, în adunarea lorŭ ţinută în diua de adĭ, fără deosebire de partidă, au adusŭ o hotărîre, prin care declară, că nu iau asupra lorŭ, ba desaprobă principiile, pe carĭ d. Ludovicŭ Mocsary, deputatulŭ dietalŭ alŭ cercului electoralŭ, le-a desvoltatŭ în dietă, în 15 Februariu a. c. în vorbirea, în care tractéză cestiunea naţionalităţilorŭ după părerile sale individuale, din care causă a trebuitŭ sĕ iésă şi din partida dela 48 a camerei deputaţilorŭ. La aducerea şi publicarea acestei hotărîri a datŭ motivŭ

acea epistolă deschisă a d-lui deputatŭ, pe care în Nr. 52 din anulŭ curentŭ alŭ diarului politicŭ „Egyetertes" a adresat'o în 22 Februarie către cetăţenii alegĕtorĭ din Halas. — Din adunarea generală a cetăţeniloră alegĕtorĭ ţinută la 2 Martie 1887 în Kiskun-Halas. Conformŭ decisiunei adunărei: *Gaal* Endre preşedinte, *Korda* Imre, notarŭ".

—x—

S'a întêmplatŭ adeseorĭ, că *petiţii adresate Maiestăţii Sale* s'au inapoiatŭ fără préinalta semnătură autorităţiloră, care credeau apoi că au sĕ le considere ca respinse şi astfelŭ le imânau petiţionariloră fără sĕ le tracteze. Pentru evitarea acestei procederĭ, ministrulŭ de interne a adresatŭ municipiiloră o ordinaţiune circulară, în care le avisésă ca sĕ tracteze şi petiţiile înapoiate fără preainalta semnătură şi sĕ le resolve regulamentarŭ, ba în casurĭ unde petiţionarea se póte împlini numai prin graţia Maiestăţii Sale şi petentulŭ e demnŭ de ea, sĕ le presinte ministrului pentru a o supune graţiei preinalte. — Va sĕ dică numai petiţiunile ce convinŭ guvernului se presintă Maiestăţii Sale. Autorităţile numai decă le găsescŭ *demne* au sĕ le trimetă ministerului. Apoi se scie ce petiţiunĭ găsescŭ fişpanii unguresci „demne" d'a le înainta la loculŭ destinatŭ.

—x—

In diferite foi oposiţionale se vorbesce de câteva dile de *pachete şi scrisorĭ confiscate*, care arŭ fi sositŭ din Rusia, fiindŭ adresate în diferite localităţĭ din Ungaria de susŭ. Mai alesŭ la oficiulŭ poştalŭ din Sator-Alja-Ujhely sĕ fi datŭ bănuială singuratice pachete şi scrisori, aşa că s'au luatŭ diferite mĕsurĭ de precauţiune. „Nemzet" desminte aceste sciri, care de altmintrelea au fostŭ publicate şi în foi vieneze.

—x—

„Bud. Tgblt." află, că din incidentulŭ temeriloră de rĕsboiu, *toţĭ solgăbirăii au sĕ priméscă oficii telegrafice* în scopŭ d'a se face pregătirile de rĕsboiu mai repede şi mai esactŭ. Deja se lucréză la stabilirea legăturei telegrafice.

—x—

Casierŭ alŭ *camerei advocaţiloră* din *Alba-Iulia* s'a alesŭ advocatulŭ Rubinŭ *Patiţa*, deorece adv. Nicolau Kadar n'a primitŭ acéstă alegere.

—x—

Ni se scrie din *Reghinulŭ săsescŭ*: „Din 12 până în 19 Februarie n. s'a ţinutŭ în Reghinulŭ săsescŭ *tĕrgŭ de ţéră*. Vêndetorii au fostŭ mulţămiţĭ cu têrgulŭ, vitele s'au vêndutŭ cu preţurĭ bune, căcĭ pe neaşteptate s'au scumpitŭ, precum s'au scumpitŭ şi caii. Cumpĕrătorĭ au fostŭ destui din tóte părţile şi vêndĕrile şi cumpĕrările se făceau fără vorbă multă. La têrgŭ au fostŭ şi oficerĭ sĕ cumpere cai, der n'au cumpĕratŭ mulţĭ. Ovĕsulŭ s'a suitŭ la 50 cr. litra (adecă ferdela) pe când în Ianuarie era 30 cr., cucuruḑulŭ e 70 cr., grâulŭ amestecatŭ 80 cr. şi celŭ curatŭ 1 fl., ouĕle 5 la 10 cr., fênulŭ nu se prea plătesce, e fără preţŭ. — Căsătorii în ţinutulŭ acesta nu s'au făcutŭ multe ca de altă dată, pentru că sĕrmanii omenĭ au dusŭ lipsă mare de banĭ. Acum cu ce capĕtă la têrgurĭ pe vite trebue sĕ plătéscă darea şi datoriile de mai nainte. Altcum în anulŭ acesta atâtŭ viiloră câtŭ şi viteloră cornute le-a mersŭ bine, suntŭ frumóse.

—x—

La 24 Februariu c., după cum ni-se scrie de lângă Someşulŭ mare, s'a sĕvîrşitŭ în biserica română din Bichigiu, districtulŭ Năsĕudului, cununia d-lui *Ioanŭ Dologa*, teologŭ de Gherla, cu inteligenta d-şóră *Palagia Popŭ*, învĕţătórea şcoleloră de fetiţe din Şiomcuta. Ospeţii numeroşĭ, carĭ au luatŭ parte la acéstă cununiă, au admiratŭ arangiamentulŭ casei miresei, frumosŭ decorată cu lucrurĭ de mână d'ale miresei, ca producte ale industriei românescĭ. — Adresămŭ felicitărĭ tinerei părechĭ.

—x—

In urma unei ordinaţiunĭ ministeriale, direcţiunea căiloră ferate regescĭ-unguresci a schimbatŭ numele staţiuniloră *Crapina-Teplicz* şi *Zabok*: cea dintâiu în „Szt-Crizs", cea de a doua în „Zabok-Crapina-Teplicz". — Der pentru asta totŭ ce au fostŭ rĕmânŭ amintitele staţiunĭ, orĭ câtŭ s'ar frămênta maghiarisatorii.

—x—

Precum comunică direcţiunea foiei *„Romänische Revue"*, apariţiunea acesteia a fostŭ mai multŭ timpŭ întreruptă din causa unorŭ împrejurărĭ private ale editorului Dr. *Diaconovicĭ*, în care mórtea tatălui sĕu a pricinuitŭ unele schimbărĭ. Acum însĕ esistenţa foiei s'a asiguratŭ, deorece editorulŭ şi-a înfiinţatŭ în Reşiţa o tipografiă propriă sa, aşa că nu se va mai ivi nicĭ o întrerupere în apariţiunea diarului. Broşura a 12 din anulŭ alŭ 2-lea a şi apărutŭ cu următorulŭ cuprinsŭ: „Cătră cetitorĭ". „Năsĕudenii cătră Tronŭ", petiţiunea foştiloră grăniţerĭ din Bistriţa-Năsĕudŭ". — „Documente la istoria Ţĕrii Făgăraşului", adunate şi esplicate de Nic. Densuşianu. — »Scrutarea limbei daco-române« de V. S. Mangiuca (încheiare). — „Insemnarea cuprinsului" foiei din întregŭ anulŭ trecutŭ.

—x—

Joi în sĕptĕmâna trecută s'a găsitŭ la pórta str. Căldărariloră în zăpadă unŭ foetus de parte bărbătéscă în etate de 6 lunĭ într'o stare de totŭ macerată. După opiniunea celoră pricepĕtorĭ trebue sĕ fi statŭ mai multe sĕptĕmânĭ în zăpadă. Până acum nu s'a descoperitŭ făptuitórea.

—x—

In 23 Februarie 1887 séra a fostŭ omorîtŭ hoţesce şi pe furişŭ, prin o mână scelerată, lemnarulŭ românŭ Iosifŭ Baciu, de nascere din Betleanŭ, domiciliatŭ în comuna Sasŭ-Bretea.

—x—

Fostulŭ procurorŭ din Becicherecului mare, *Almaszy Elek*, a fostŭ condamnatŭ de tribunalulŭ din Seghedinŭ la 6 anĭ în hisore, pentru că *a defraudatŭ* banĭ oficialĭ în sumă de 10,000 fl.

—x—

Unŭ funcţionarŭ comunalŭ din *Ţéra Bârsei*, venindŭ Sâmbătă înainte de amedĭ sĕ depună 1400 fl. la o societate de banĭ de aci, s'a pomenitŭ cu banii dispăruţĭ. Acéstă sumă consta din 8 bucăţĭ de câte 100, restulŭ în bancnote de câte 10 şi 5., o bucată de 100 provĕdută cu firmă comercială. Celŭ ce a găsitŭ banii e rugatŭ sĕ-i predea la poliţiă.

Ne maghiarisămŭ?

De lângă „Valea Hunii« Febr. 1887.

D-le Redactorŭ. Ne maghiarisămŭ grozavŭ... pe hârtiă; nobilii descendenţĭ ai Divului Arpád — sit venia verbo — se înmulţescŭ ca racii Ţiganului în.... cărţĭ. Decă cauţĭ, până şi în ţidulele de boi şi cai totŭ de ungurésca dai. Ba limba acestora începe a se îndesa acum chiar şi'n biserica română. — Cu tóte că *legea dice cumcă limba bisericei române este limba română, în care se pórtă matricula*, — când v'aşiu espeda o fascióră, ce trebue sĕ-o umple preoţii pentru a arăta d-lui Trefort mişcarea poporaţiunii în parochia loră, aţĭ vedé cumcă *rubricele respective suntŭ indicate mai ântêiu în limba maghiară apoi în cea română.* — Prin urmare trebue sĕ mărturisimŭ fără şovăire cumcă maghiarisarea face colosale progrese pe hârtiă.

Sĕ descindemŭ acum de pe têrêmulŭ donchişioticŭ pe têrêmulŭ durei realităţĭ. Lucrulŭ naibei, pe acestŭ têrêmŭ nu lunecă fantasia aşa departe ca pe hârtiă. Nu! Nu esagerezŭ, d-le Redactorŭ, când afirmŭ că astădĭ, în era teribilului maghiarismŭ, aşa mare influinţă are fumosulŭ ritŭ orientalŭ asupra poporului ungurŭ, încâtŭ acesta bucurosŭ sĕrută mâna părintéscă preotului românŭ, cu pietate îlŭ ascultă în biserică, ba ce-i mai multŭ, în lipse cere sprijinulŭ sĕu, plătesce liturghii şi aduce la maica biserică prescurĭ. Cu aceste obiceiurĭ românescĭ ale Unguriloră atâtŭ suntemŭ acum de obicĭnuiţĭ, încâtŭ adĭ nicĭ nu ne mai pricinuescŭ mirare.

E caracteristicŭ, că *Jidanii*, carĭ în alte părţĭ suntŭ cei mai înfocaţĭ propoveduitorĭ ai şovinismului unguréscŭ, la noi nu numai că de bună voiă cercetéze pe unele locurĭ scólele nóstre române confesionale, ci începŭ a se şi boteza. In Betleanŭ avemŭ unŭ Românŭ cununatŭ cu o Română, căruia îi este ruşine a-i aminti, că elŭ odinióră a fostŭ Jidanŭ; er în Ujfalău în 12 Februarie a. c. *Stern Rifkel*, june jidanŭ de 18 anĭ, s'a botezatŭ primindŭ numele *Simionŭ Botezătorulŭ*, naşŭ i-a fostŭ plugarulŭ românŭ *Stefanŭ Bidianu*.

Nu voimŭ a face svonŭ cu tradiţiunea bĕtrâniloră noştri, care spune cumcă satele românescĭ: Sasŭ-Armŭ, Sasŭ-Feleacŭ, Susŭ-Ţiaga, Sasŭ-Ujfalău, Sasŭ-Ienciu etc. au fostŭ odată curatŭ săsescĭ, căcĭ poporulŭ săsescŭ în decursulŭ têmpului—în urma sistemei de doi copii — *s'a stinsŭ, nu s'a romanisatŭ*, voimŭ numai a constata ce înşi-ne amŭ apucatŭ şi amŭ vĕdutŭ cu ochii. In comuna Braşfalĕu, anume în celŭ de susŭ, până mai anŭ în mijloculŭ satului figurau ruinele unei bisericĭ săsescĭ. In mijloculŭ loră era bordeiulŭ de locuitŭ alŭ unui Sasŭ bĕtrânŭ. Murindŭ Sasulŭ, Românii au cumpĕratŭ vetra săséscă şi au rĕdicatŭ acolo o frumósă biserică românéscă.

Observŭ, că tóte aceste sĕ întêmplă în paşialiculŭ lui Bánffy, adecă într'unŭ ţinutŭ unde geme loculŭ de scóle de statŭ şi comunale maghiare, ca laculŭ primăvéra de bróscе.

Sĕ mergemŭ c'unŭ pasŭ mai departe.

Amŭ avutŭ ocasiune a ne întórce mai adeseorĭ prin Ardélŭ şi Ţéra unguréscă până cătră Tisa, decă nu ceva mai susciorŭ. Şi ce amŭ vĕdutŭ?! Amŭ vĕdutŭ şi auditŭ cum Ungurulŭ din părţile cele mai vestice ardelene cu Sasulŭ din ţinutulŭ Bistriţei orĭ alŭ Sibiiului, avêndŭ têrgŭ şi alte afacerĭ între dênşii, vorbeau românesce. Pentru ce? Fiindŭ-că Sasulŭ nu scia ungaresce, er Ungurulŭ nu scia săsesce. Românesce şcie şi Ungurulŭ şi Sasulŭ. Prin urmare *limba română este şi va fi limbă de înţelegere, limbă diplomatică şi —aşa dicêndŭ—limba domnitóre în usulŭ vorbirei în tóte popórele locuitóre în Ardélŭ, Marmaţia şi Bănatŭ.*

De aci se vede puterea şi influinţa de faptŭ a poporului românŭ. Putere şi influinţă faţă cu care svêrcolirile de maghiarisare ale Kulturegyletiştiloră aparŭ neputinciόse, ca încordările Ţiganului, ce se muncea sĕ scape ţinêndu-se de unŭ paiu din valurile unui puternicŭ torentŭ. *Afrimulŭ Cucului.*

Braşovŭ, 22 Februarie 1887.

Domnule Redactorŭ! La corespondenţa subscrisă de D-na Susana D. Eremia şi publicată în Nr. 13 alŭ »Gazetei" relativŭ la unŭ articulŭ alŭ meu publicatŭ în »Scóla şi Familia,« în interesulŭ adevĕrului Vĕ rogŭ a da locŭ în colónele »Gazetei" următóreloră reflecsiunĭ.

Pentru ca on. cetitorĭ ai Gazetei, cetindŭ cores-

FOILETONU.

O conferinţă a lui Simionŭ Bărnuţŭ,

ţinută la 30 Octomvre st. v. 1844 în Blaşiu,

(până acum inedită).

Onoraţĭ Domnĭ! Scopulŭ adunării nóstre aci este perfecţiunea sĕu cultura literară şi scienţifică. Omulŭ nicĭodată nu póte ajunge la acelŭ gradŭ de sciinţă, câtŭ sĕ potă dice: *„acum nu trebue sĕ mai învĕţŭ"*. Aşadĕră sciinţa nu are marginĭ. Ea se întinde în nemărginitŭ: adecă omulŭ se póte rĕdica totŭ la mai mare gradŭ de sciinţă şi 'şĭ póte deprinde şi desfăşura puterile sale din di în di mai multŭ.

La aceea, ca omulŭ sĕ 'şĭ pótă deprinde facultăţile sufletescĭ şi sĕ le lucreze, se poftesce *libertate.* Libertatea a fostŭ îngerulŭ păzitorŭ alŭ republicei romane în care înfloreau sciinţele, artele frumóse şi fericirea poporului Romanŭ. Augustulŭ Octavianŭ însĕ a trasŭ la sine totă puterea ocârmuitóre. Libertatea a fostŭ isgonită şi murindŭ părintele patriei a înmormêntatŭ cu sine şi acestŭ odorŭ preţuitŭ — libertatea — şi aşa poporulŭ a rĕmasŭ îmbrăcatŭ în jale după maica sa cea apĕrătóre de drepturile omenimei, a humanităţii.

Ca sĕ'nflorescă sciinţele se mai poftescŭ şi alte mijlóce, precum suntŭ *averile.* Aceste ocârmuitorĭ cei înţelepţĭ le întrebuinţau spre rĕdicarea instituţiuniloră publice unde tinerimea adăpată cu mursa*) cea dulce a museloră se făcea vrednică odraslă a republicei romane, tinerimea dela care, decă e bine crescută, se póte aştepta cu siguritate fericirea omenimei. Mai târdiu sciinţele — carĭ dela vestiţii Grecĭ au trecutŭ în Roma şi la Romanĭ — au începutŭ a decădé dela flórea mărirü loră. Mijlócele cele netrecute, de lipsă spre înflorirea loră, s'au întrebuinţatŭ spre alte scopurĭ... private. Doi orĭ trei ocârmuitorĭ bunĭ şi înţelepţĭ în scurtă vreme, ce trăiau, nu puteau vindeca tóte ranele şi rĕutăţile, carĭ le pricinuiau ocârmuitorii cei rĕi prin blăstămăţiile sale. *Unulŭ orĭ doi bunĭ ce potŭ face în contra a 20 orĭ 30 de blăstămaţĭ?*

Esperiinţa ne învĕţă, că înmulţindu-se averile — decă nu e capŭ ocârmuitorŭ înţeleptŭ întru spesele sale — acele mărescŭ luxulŭ, din luxŭ urméză stricarea moravuriloră. Apoi din stricarea moravuriloră ce poţĭ aştepta alta decâtŭ cutropirea împĕrăţii loră? Aşa s'a întêmplatŭ şi cu strămoşii noştri romanĭ, dela carĭ ne tragemŭ după viţă. După ce li s'a înmulţitŭ averile, prin aceste s'a încuibatŭ în poporŭ luxulŭ, prin luxŭ s'au stricatŭ bunele moravurĭ şi prin aceste slăbindu-se împĕrăţia au năvălitŭ asupra loră ginţĭ barbare: Vandalii, Goţii, Gepidii, Avarii etc. Aceste ginţĭ barbare le-au răpitŭ imperăţia ca la nisce omenĭ orbiţĭ de luxŭ şi stricaţĭ în bunele moravurĭ, şi nicĭ nu e mirare că au ajunsŭ mai pe urmă la aşa mişea sórte ca acésta, fructulŭ demoralisării.

Prin aceste întêmplărĭ s'a pierdutŭ şi numele de *libertate* şi au impestriţat'o cu altŭ nume străinŭ de *slobozănie*, care însemnă mai puţinŭ ceva decâtŭ libertatea. *Libertatea adevĕrată numai dela ai sĕi o póte aştepta muritoriulŭ. Slobozenia, care ţi-o dă străinulŭ nu e adevĕrată libertate*, că: *„vai de libertatea, care ţi-o dau alţii!"* De apucă în ocârmuire unŭ despotŭ, care privesce numai binele sĕu privatŭ, nu celŭ publicŭ, atuncĭ, ce se mai póte aştepta decâtŭ nefericirea poporului, că *„unde calcă despotulŭ, sécă binecuvêntarea."*

Moşii noştri aci în patria nostră încă n'au fostŭ mai fericiţĭ. Despoţii străinĭ îi necăjeau şi apăsa acum într'unŭ chipŭ, acum în altulŭ şi vréu a le răpi şi a le lua până şi limba şi legea, lăsândŭ totuşĭ nisce obiceiurĭ strămoşescĭ a-le întrebuinţa în biserică, prin carĭ de abia s'a putută păstra legea, care au adus'o cu sine dela apusŭ.

George Blandrata şi Dimitrie —pre care-lŭ cinstea unitarii ca pe unŭ patriarchŭ — au voitŭ mai ântêiu a face pe Romanĭ *unitarĭ*, precum se vede acésta din istoria prea luminatŭ. După aceea a voitŭ a'i *reforma George Rákoczi* în véculŭ alŭ 17 lea cu viclenia şi de-a furişŭ. A făcutŭ a se tipări cărţĭ în limba românéscă, în carĭ *tipofrafii calvinĭ* băgau nenumĕrate învĕţăturĭ impo-

*) Mustu dela strugurĭ.

pondința amintită, sĕ nu-șī închipuéscă, că cine scie ce critică și observațiunī așī fi făcutū internatului înființatū de »Reuniunea femeilorū române din Brașovū,« ținū de lipsă a resuma fórte pe scurtū ideile principale din acelū articulū. Tema era: *„Ce sĕ nu cetéscă copii?«* Aci susținusemū: Diare și cărțī scrise numai pentru cei crescuțī sĕ nu fiă cetite de copii nedeplinū formațī. Părinții sĕ fiă cu mare precauțiune chiar și asupra acelorū cărțī, carī se vĕdū a fi destinate anume pentru copii, de unii speculanțī de Jidanī din România, alăturea cu romanele de colportagiu, carī scrierī n'au altă menițiune, decâtū de a corumpe moralitatea în cei ce le cetescū și mai alesū în copii. Totū așa de nepotrivitū pentru copii din vĕrsta mai necóptă este a ceti scrierī și opurī clasice din biblioteca părințilorū, carī pretindū o judecată matură și o pricepere ageră, de care copii în vĕrsta acésta suntū lipsițī. Aci pomenisemū și câte-va scrierī de felulū acesta. În legătură cu acestea amintisemū și aceea, ca elevele internatului din cestiune, cu învoirea directórei sub conducerea unei d-șóre au datū o representațiune teatrală. Bucata alésă a fostū »Cinel-Cinel« comedie de V. Alecsandri. Amintisemū, că acéstă piesă s'a mai jucatū și prin alte locurī de elevī și eleve de scólă sub conducerea învĕțătorului lorū. Despre bucata acésta disesemū, că nu e potrivită pentru a se juca de copii seu de copile de școlă, ca esemplu citasemū câte-va pasage și regretasemū în urmă și timpulū celū multū și scumpū ce se perde cu învĕțarea unorū piese potrivite pentru o etate mai cóptă în dauna, altorū lucrurī de mai mare folosū pentru etatea copilărescă. Ca de încheiere observasemū că aceea ce voiescū respectivii a ajunge prin acestea, sĕ póte și pe altă cale și încă cu mai bunū succesū. Orī-ce carte sĕ dă în mâna copiilorū trebue mai întâiū cetită și studiată din partea părințilorū și educatorilorū spre a se convinge décă corĕspundū seu nu scopului. Atâta era totulū!

Din cele dise însĕ de D-na S. D. Eremia apare lucrulū, ca și când tóte observările mele s'ar fi referitū numai asupra internatului, pe când eu observasemū nu mai atâtū, că bucata alésă pentru representațiunea teatrală nu era potrivită nicī decum pentru copiie. Și acésta nu am dis'o nicī decum cu vre-o intențiune rea asupra institutului, ci mi-am esprimatū numai simplu în trécĕtū modestele mele vederī asupra lucrului fiindū condusū de cugetulū celū mai curatū și totū cu acestū cugetū le-am datū și espresiune în publicū

Mi se dice, că eu așī fi departe de a înțelege scopulū ce-lū urmăresce internatulū. Póte! Și ar fi unū lucru fórte tristū pentru mine! Sciu însĕ, că fóia „Scóla și Familia“ s'a numĕratū printre cele dântâiu, care a îmbrățișatū cu căldură idea de a se înființa acestū internatū.

Ba am recetitū programulū oficiosū alū internatului și mĕrturisescū, că n'am aflatū nicī unū punctū care sĕ-mī arate, că institutulū ar avé de scopū și aceea de a deprinde pe eleve în arta teatrală. Décă s'a țintitū cumva prin acea piesă a desvolta spiritulū declamatoricū în eleve, atuncī nu se găseau alte bucățī cu multū mai potrivite pentru declamare, — fără a-și lua refugiulū la o piesă teatrală, care delecteză, edifică și cultivă pe cei crescuțī, dér strică în acelașī timpū celorū necrescuțī!?

Dice mai departe d-na Eremia, că din unele pasage ale articulului meu ar reeși, că eu așī găsi mai bine cu cale, ca elevele internatului sĕ prenumere fóia *mea*. Din cele pe scurtū amintite în resumatulū de susū, eu credū, că nu póte reeși nicidecum aceea, ci că articululū meu preste totū nu s'a cetitū cum se cade, seu décă s'a cetitū, s'a interpretatū greșitū; deórece espresū am disū, că diare și cărțī scrise pentru cei crescuțī, sĕ nu fiă cetite de cei necrescuțī. Dela regula acésta nu m'am abătutū. Fóia nu este a mea, după cum se susține, ci a „Reuniunei învĕțătorilorū români gr. or. din distr. alū X, Brașovū“.

Ca de încheiare mai observă d-na Eremia, că eu aș fi luatū musca dreptū elefantū, cu observările făcute. Bine ar fi sĕ fiă așa! Și fiindū așa: ore n'ar fi fostū mai bine, ca sĕ nu fiă nicī musca aceea? Că bine sĕ scie morala proverbului: »O scânteiă mică aprinde unū satū mare«. Și o musculiță câtū de mică, câte neplăcerī nu póte face omului!?

Preste celelalte pasage ce le mai cuprinde corespondența d-nei Eremia sunt silitū a trece la ordinea dilei. Credū, că ómenii nepreocupațī m'au înțelesū și mĕ înțelegū destulū de bine, cu ce vréu!

I. Dariu.

Convocare — Onorații membri ai „Societății de lectură a inteligenței române din Orĕștie și jurū“ se convócă pe calea acésta la *„Adunarea generală“*, ce se va ține *Duminecă în 27 Martie 1887 st. n. la 3 óre p. m.* în localulū societății. *Comitetulū.*

Ultime scirī

Londra, 5 Martie. — In cursulū discuțiunei asupra bugetului armatei, generalulū Eduard Hamley va depune o moțiune cerĕndū de urgență întocmirea unui sistemū completū de apĕrare care sĕ puie țéra la adăpostulū surprinderilorū din partea inimicului.

Bruxela, 5 Marte. — Diarulū „Le Nord“ în numĕrulū sĕu de astădī dice că décă politica Germaniei este basată pe respectulū tratatelorū, Rusia care este hotărîtă de-a urma aceeașī cale nu face resboiu decâ nu va fi provocată.

SCIRĪ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

SOFIA, 7 Martie. — *Erī diminéță au fostū impușcațī, în puterea sentinței tribunalului de rĕsboiu, următorii rebelī: maiorulū Uzunov, brigadierulū Panov, căpitanulū Selenegorov, sublocotenenții Kristenyakov, Cojusarski, Entsev, Trembeskov, advocatulū Kusdjev, comisionarulū Czätoko.* Esecuțiunea contra supușilorū rușī, căpitanulū Baulman și Elieff, s'a revocatū. In tótă țéra domnesce liniște. Tribunalele de rĕsboiu vorū pronunța adī sentința asupra suboficerilorū și soldațilorū.

DIVERSE.

Necrologū. Haralambie Stănescu, mare comerciante, Cavalerū alū ordinului „Corona României“ și membru alū Consiliului județeanū, a încetatū subitū din viĕță Vinerī, 20 Februariu, 1887, la ora 9 séra, în etate de 54 anī. Intristata familiă și rude. Sofia Har. Stănescu socie, Tache Stănescu frate, Maria G. Stănescu, Hareti T. Stănescu, Christache Stoenescu, Santia Stoenescu, Ghiță Constantinescu, Anghelica Constantinescu, Ioanū Stoicescu, Elena I. Stoicescu, Constantinū Toșca, Alexandrina Toșca, Nae Toșca, Alexandru Toșca: cumnate și cumnațī.

Mihailū G. Stănescu, Octavia M. Stănescu, Nicolae Stoicescu, Maria N. Stoicescu, Dr. Ioanū Cloaje, Maria I. Cloaje, Mihailū T. Stănescu, Victoria M. Stănescu, George T. Stănescu, Ecaterina T. Stănescu, Vasile T. Stănescu, Dimitrie T Stănescu, Elena T. Stănescu, Sofia T. Stănescu, Eugenia T. Stănescu și Hareti T, Stănescu: nepoțī și nepóte, au durerea a vĕ anunța ireparabila perdere și vĕ rogă sĕ binevoițī a asista la ceremonia funebră ce se va oficia Duminecă 22 curentū la orele 2 p. m., în biserica Sf. Ioanū, de unde cortegiulū funebru va porni la cimitirulū Viișora unde se va face înmormĕntarea. Ploescī, Februariu 1887

Necrologū. — Subscrișii, în numele lorū, celorlalțī consângenī și a numĕroșilorū amicī, cu inima frântă de durere anunță, cumcă prea iubita consórtă, filcă și soră **Iulia Frâncu** nu se mai află între cei vii, ea și-a datū nobilulū sĕu sufletū în mânele creatorului în 28 Februariu la 10 óre a. m. în alū 31-lea anū alū etății și alū 15-lea a fericitei sale căsătorii. Rĕmășițele-i pămentescī se vorū ridica din locuința ei la 1 Martiu d. a. și se vorū transporta la gara căiei ferate și de acolo la Buzașiu, unde se vorū aședa pentru repausū eternū în cimiterulū familiarū. Fiă-i țĕrina ușóră și memoria neuitată. Tĕrgulū-Mureșului în 28 Februariu 1887. *Andreiu Frâncu* ca sociu, *Ecaterina Jacobū Frâncu* n. Daday ca mamă, *Ludovicū Frâncu* frate, *Gàvrilă Frâncu* și familia, *Viorica Vaida* și sociulū Dr. *Teodorū Mihali*, consângenī.

Intre canibalī. — Dintr'o epistolă privată cu data de 13 Decemvre estrage „Voss. Ztg.“ următórele: O veste înfiorătóre sosi aicī de vreocâteva dile. Unū transportū de lucrătorī melanedī, carī își trăgeau originea din insula Malaita (insulele lui Solomonū) și carī după împlinirea contractului aveau sĕ fiă retrimișī în patria lorū, au mâncatū pe drumū până la Malaita întregū personalulū corăbiei și au jefuitū totū ce au aflatū întrînsa' întregulū orașū Apia e în cea mai mare consternare, deórece noi nicī nu mai cugetămū la astfelū de posibilitățī. Căpitanulū și cârmaciulū locuiau aci, ei lăsă în urma lorū nevastă și copii. Echipagiulū consta din Porotonganī și din alțī Polynesī. Ceva esactū nu s'a aflatū încă și cu greu se va pute afla despre aceea, décă li s'a fostū datū prilegiu canibalilorū în timpulū călătoriei la nemulțămirī. Și eu mĕ aflam în portū, când se îmbarcară acești Solomonienī. Bărbațī, femei, copii socotițī la unū locū, numĕrau la vr'o 60 persóne.

Limba universală »Volapük« își urméză calea înainte cu tóte batjocurile ce a întâmpinatū. Precum ni se împărtășesce din Viena, s'au înființatū acolo mai multe cursurī publice spre învĕțarea acestei limbī, care are de scopū înțelegerea între sine și înfrățirea tuturorū popórelorū, și adecă după sistemulū întemeiătorului lui »Volapük,« a pastorului Schleier. După primulū cursū în reuniunea de industriă a Austriei inferióre, la care se împărtășescū de trei sĕptĕmânī 225 ascultătorī și ascultătóre din tóte orașele, și după alū doilea cursū, care se deschise mai dĕuădī cu deosebita aprobare a ministeriului instrucțiunei, într'unū auditoriu alū scólei superióre de technică cu 300 persóne, urmă unū alū treilea cursū în sala cea mare a camerei de comerciu și industriă cu 250 persóne. Invĕțămentulū se dă fără plată. In modulū acesta va deveni „Volapük“ încă o limbă universală.

***

O îngrozitóre faptă a nihiliștilorū. — Se împărtășesce din Odessa: „In nóptea de 14 năvăliră 5 individī bine înfășurațī în locuința generalului Dolotin în Novocerkast (capitala cazacilorū din ținutulū Donului în Rusia de sudū) sugrumară pe generalū în timpulū somnului cu perinele și furară apoi 60,000 ruble. Impreună cu tâlharii dispărū și tinĕrulū servitorū alū celui asasinatū. Deórece se găsiră în coferulū rĕmasū alū servitorului dispărutū fără de urmă broșurī nihiliste, se bănuesce, că servitorulū ar fi fostū autorulū crimei împreunate cu furtū, și că acésta s'ar fi făptuitū spre scopurī nihiliste.

***

Graiulū perdutū de spaimă. — Se scrie din Iglau: Familia birtașului „la butea de aurū“ în Pilgram, a d-lui Wule, fù ajunsă mai deunădī de o întêmplare tragică. Femeia birtașului voia sĕ dea de mâncare unui porcū, când deodată sări asupră-i dintr'o gaură unū mare clonțū. Domna Wule se spăriă așa de tare, încâtū alergă iute în cuină, unde căzu leșinată la pămĕntū. Prin silințele ómenilorū casei reuși a tredi pe cea fără de simțirī, dér cu spaimă aflară, că nenorocita perduse graiulū. Totū ajutorulū medicilorū rĕmase până adī fără de efectū și sĕrmana femeiă nu se póte înțelege cu cei din casă decâtū prin scrisū.

***

O familiă estraordinară.—O fóiă ce apare în Pernambuco istorisesce, că unū omū, care viețuesce în Cabarniras (provincia Pernambuco), cu numele Joaquim Mareiro a trăitū în căsătoriă 79 de anī. Elū e de 103 soția sa de 97 de anī. Căsătorita părechiă avea 23 copii, dintre carī 9 fii și 5 fiice suntū încă în viĕță, și prin carī ei au devenitū străbunii unei numĕróse familie care numĕră acum 126 nepoțī și 91 strănepoțī. Intrega familiă constă acum din 233 membri.

***

Pețire la bĕtrânețe. — In 6 Februariu se celebră în biserica din Zwikenberg în ținutulū de susū alū Dravei cununia unei curióse părechī. Mirele era în etate de 67 anī, pre când miresa îngropase deja doi bărbațī și ajunsese venerabila etate de 76 anī. Bunulū (nașū) care a participatū la cununiă era de 95, ér preotulū care cununa de 85 anī.

***

Ateistulū. — „Proștī mai sunteți voi, că credețī, ce nu vedețī. Scóteți pe D-deu din ceriu sĕ-lū vĕdū, și sĕ vorbescū cu dênsulū, ca și cu voi, atuncī voi crede și eu, că este Ddeu altfelū ba.« — »Despre tine nicī n'omū crede, ce n'omū vede. Scóteți mintea din capū s'o vedemū și sĕ vorbimū cu dênsa ca și cu tine — atuncī vomū crede și noi, că tu ești cu minte, altmintrelea ba!“

---

trivitóre credinței catolice și pravoslavnice, ca așa cu violență sĕ-i pótă resvrĕti pe Românī. Ba ce e mai multū, George Rákoczi a poruncitū a se tipări unū cathechismū pe limba română, în care sfintele taine, cinstirea icónelorū ș. a. se lepădă. Acésta înșelăciune a lui a întors'o pronia divină spre binele némului românescū. Românulū, fiindū fórte alipitū cu inima de datinele strămoșescī, a primit acele cărțī tipărite în limba maicei de obște cu ambe brațele în biserică, dér totușī peste totū nu s'au lepădatū de legea lui, baĕr unele familii și individī din interesū privatū au primitū calvinismulū. *Ana Bornemisa* se mărturisea de protectrice a bisericei și a némului nostru, dér vai de astfelū de protecțiune. Ea impunea protopopilorū după placū și aceștia trebuiau a esecua nisce legī, carī aievea nu se potū numi legī, ci socotelī private. La așa stare au fostū ajunsū Românii, câtū nicī la scólă nu le era iertatū a umbla. Dela scóle îi prindea și-i băga în închisóre, precum a făcutū *Kemenyi Sigmond* cu feciorii preotului din A. Luna, pe carī prindendu-i i-a băgatū în temniță — 1724 — și apoi numai cu mare rugăciune i-a putută scóte preotulū și i-a dusū la Clușiu, de unde nicī nu îndrăsnea a veni acasă, ca sĕ nu pătéscă ca mai înainte.

Casa Austriacă fiindu-i milă de némulū nostru pe care toțī de tóte părțile îlū apăsa și necaja — sub Leopold I. a voitū a-i uni cu o lege óre care domnitóre în Ardelū. Mai alesū a datū sfatū, ca sĕ se unéscă cu catolicismulū dela apusū, fiindū și Casa Austriacă pomenită și crescută în asta religiă. Așa déră s'a unitū mai pe urmă în 1700 cu biserica apusană și de aci înainte, au mai prinsū a resufla și Românii și le era iertatū a umbla la scóla, pe sate s'au ridicatū ici colea scolī. Și'n Blașiu începutulū a fostū fórte micū. Mai ântâiu sĕ învĕța aci numai declinările și comparațiunile. Nicī profesorī harnicī nu se căpĕta numai nisce syntaxiștī. De multe orī și de aceștia era lipsă, căcī pe unii din ei căuta sĕ-i lipsescă din deregătoriă pentru purtarea lorū cea rea....

Sub *Maiorū* la 1794 au începutū a se mai mări scólele. *George Șincaiu și Samuilū Clainū* cei dântâiu au propusū în Blașiu *»matematica«* și *„filosofia“*. Ce-au pătimitū aceștia pentru ostenelele sale bine scițī, că nu vreu eu a vĕ spune aceea, că Șincaiu și Clainū cu vrednicii încoronațī nu s'au invrednicitū a muri în patria lorū.

. . . Unū poporū lipsitū de sciință și cultură e ca unū pruncū, ce totū dela altulū așteptă tóte. Sĕ nu ne mai câimū dér nicī sĕ băgămū de vină totū sorții, ci sĕ ne apucămū, și noi odată de înaintare și sĕ ne unimū toțī într'unū cugetū, că unirea e haina cea din veacū ascunsă și acum descoperită.

Comunicată de *Pădurenulū.*

Editorū: Iacobū Mureșianu.
Redactorū responsabilū Dr. Aurel Mureșianu

Cursulu la bursa de Viena

din 3 Martie st. n. 1887

Rentă de aurŭ 5% . . .	96.40
Rentă de hârtiă 5% . .	87 85
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	147 50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	96.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	123 50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	112 50
Bonurĭ rurale ungare . .	104.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C4.—
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	104.00
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.—
Bonurĭ rurale transilvane	104 —
Bonurĭ croato-slavone . .	104.50
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	99.50
Imprumutulŭ cu premiu ung.	117.75
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului .	121 20
Renta de hârtiă austriacă	78 25
Renta de arg. austr. . .	801 0
Renta de aurŭ austr. . .	108 80
Losurile din 1860 . . .	132.50
Acţiunile băncei austro-ungare	851 —
Act. băncei de creditŭ ung.	284.50
Act. băncei de creditŭ austr.	275.30
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	6.02
Napoleon-d'orĭ	10.14
Mărcĭ 100 împ. germ. . .	62.70
Londra 10 Livres sterlinge	128.74

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficiala dela 21 Februarie st. v. 1887.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%). .	89—	90—
Renta rom. amort. (5%)	91 3/4	92 3/4
» convert. (6%)	83—	84—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	——	——
Credit fonc. rural (7%) .	98 1/2	99 1/4
» " " (5%) .	82 3/4	87 1/2
» » urban (7%)	95 1/2	96 1/4
» » » (6%) .	89 1/4	90 1/4
» » » (5%) .	78—	79—
Banca naţională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă . .	20.50	21.25
Bancnote austriace contra aurŭ. .	1.90	2.01

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 4 Martie st. n. 1887.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.36	Vênd.	8.40
Argint românesc	»	8.35	»	8.40
Napoleon-d'orĭ	»	10.09	»	10 14
Lire turcescĭ	»	11.44	»	11.48
Imperialĭ	»	10.44	»	10.48
Galbenĭ	»	5 97	»	6.02
Scrisurile fonc. »Albina» . .	»	101.—	»	102.- -
Ruble Rusescĭ	»	116.—	»	117.—
Discontulŭ . . .	»	7—10% pe anŭ.		

ABONAMENTE

la

„Gazeta Transilvaniei"

se potŭ face cu începerea dale 1 şi 15 ale fiecărei lunĭ, mai uşorŭ prin mandate postale.

Adresele ne rugămŭ a ni se trimite esactŭ arătându-se şi posta ultimă.

Preţulŭ abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei lunĭ . . . . 3 fl. —
„ şése lunĭ . . . . 6 fl. —
„ unŭ anŭ . . . . 12 fl. —

Pentru România şi străinătate:

pe trei lunĭ . . . . 10 francĭ
„ şése lunĭ . . . . 20 „
„ unŭ anŭ . . . . 40 „

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei."

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela 1 Octomvre st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	—	7.30
Predealŭ	—	—	—	1.14
	—	—	—	—
Timişŭ	—	—	—	1.45
Braşovŭ	—	—	—	—
	7.47	—	4.16	2.32
Feldióra	8.24	—	5.02	—
Apatia	8 51	—	5.43	—
Agostonfalva	9.14	—	6.15	—
Homorodŭ	9.51	—	7.06	—
Haşfaleu	11.03	—	8.52	—
Sighişóra	11.29	—	9.19	—
	11.26	—	9.31	—
Elisabetopole	12 00	—	10.16	—
Mediaşŭ	12.29	—	10.57	—
Copsa mică	12.44	—	11.19 11.31	—
Micăsasa	1.05	—	11.52	—
Blaşiu	1.34	—	12.31	—
Crăciunelŭ	1.46	—	12.48	—
Teiuşŭ	2.09	—	1.22	—
Aiudŭ	2.39	—	2.18	—
Vinţulŭ de susŭ	3.01	—	2.48	—
Uióra	3.08	—	2 56	—
Cucerdea	3.14	—	3 64	—
Ghirisŭ	3.52	—	4 51	—
Apahida	5.10	—	5.28	—
Cluşiu	5.30	—	5 56	—
	—	6 03	—	8.00
Nedeşdu	—	6.21	—	8.36
Ghirbĕu	—	—	—	9.02
Aghirişŭ	—	—	—	9.32
Stana	—	—	—	10.11
Huiedinŭ	—	7.14	--	10.51
Ciucia	—	7.43	—	12 16
Bucia	—	—	—	12.50
Bratca	—	—	—	1.21
Rév	—	8.22	—	2.02
Mezö-Telegd	—	8.48	—	3.06
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	3.38
Várad-Velinţe	—	—	—	3.54
Oradia-mare	—	9.13	—	4.05
	—	9.18	10.55	4.50
P. Ladány	—	10.38	1 23	7.28
Szolnok	—	12.20	3.24	—
Buda-pesta	—	2.15	10.05	—
Viena	—	—	2.15	—
	—	8.00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persone	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	—
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.20	8.00
Szolnok	11.05	3.58	7.38	9.34	11.40
P. Ladány	2 02	5.28	5 40	11.26	2.31
Oradea mare	4.12	6.58	9.14	1.38	--
Várad-Velencze	—	—	9.24	2.06	
Fugyi-Vásárhely	—	—	9 41	2 17	—
Mezö-Telegd	—	7.33	10.19	2.40	—
Rév	—	8.04	11.38	3.24	—
Bratca	—	—	12.18	3.47	—
Bucia	—	—	12.54	4.07	—
Ciucia	—	8.58	1.57	4.33	—
Huiedin	—	9.28	3.11	5.15	—
Stana	—	—	3.40	5.34	—
Aghiriş	—	—	4.15	5.55	—
Ghirbĕu	—	—	4.36	6.07	—
Nedeşdu	—	—	4.58	6.24	--
Cluşiu	—	10.28	5.26	6.43	--
	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11 19	—	—	—	7.36
Ghiriş	12 30	—	—	—	9.06
Cucerdea	1.01	—	—	—	9.53
	1 06	—	—	—	10.—
Uiora	1 13	—	—	—	10.09
Vinţulŭ de susŭ	1.20	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1 41	—	—	—	10.48
Teiuşŭ	2.00	—	—	—	11.14
Crăciunelŭ	2 35	—	—	—	12.12
Blaşŭ	2.48	—	—	—	12.30
Micăsasa	3.20	—	—	—	1.12
Copsa mic	3 36	—	—	—	1.32
Mediaşŭ	4.00	—	—	—	2.18
Elisabetopole	4.35	—	--	—	3.03
Sigişóra	5.12	—	—	—	3.49
Haşfaleu	5.37	—	—	—	4.28
Homorod	7.02	—	—	—	6.16
Agostonfalva	7.43	—	—	—	7.06
Apatia	8.11	—	—	—	7.46
Feldióra	8.41	—	—	—	8.25
Braşovŭ	9.21	—	—	—	9.15
	—	—	1.55	—	—
Timişŭ	—	—	2.53	—	—
Predealŭ	—	—	—	—	--
	—	—	3.28	—	—
Bucurescĭ	—	—	9.35	—	—

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persone
Teiuşŭ	11.24	—	2.40
Alba-Iulia	11.39	—	3.14
Vinţulŭ de josŭ	12.30	—	4.22
Şibotŭ	12.52	—	4.50
Orăştia	1.01	—	5.18
Simeria (Piski)	2.03	—	5.47
Deva	2 52	—	6.35
Branicĭca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4.08	—	7.40
Zam	4.25	—	8.11
Soborşin	5 30	—	8.46
Bĕrzova	5.56	—	9 33
Conopŭ	6.27	—	9.53
Radna-Lipova	6.47	—	10 27
Paulişŭ	7.28	—	10.42
Gyorok	7.43	—	10.58
Glogovaţŭ	7.59	—	11 25
Aradŭ	8.28	—	11.39
Szolnok	8 42	—	4 52
	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12.10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok	11.20	12.41	—
	4.10	5.45	—
Aradŭ	4.30	6.—	7.04
Glogovaţŭ	4 43	6.13	7.22
Gyorok	5 07	6.38	7.58
Paulişŭ	5.19	6.51	8 17
Radna-Lipova	5.41	7.10	8 36
Conopŭ	6 09	7.37	—
Berzova	6 28	7.55	—
Soborşin	7 25	8.42	—
Zam	8 01	9.12	—
Gurasada	8 34	9.41	—
Ilia	8 55	9.58	—
Branicĭca	9 19	10.17	—
Deva	9 51	10 42	---
Simeria (Piski)	10.35	11 07	—
Orăştiă	11.11	11.37	—
Şibotŭ	11.43	12.—	—
Vinţulŭ de josŭ	12 18	12.29	- -
Alba-Iulia	12 36	12.46	—
Teiuşŭ	1 29	1.41	--

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenu mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6.19	—	6.33
Németh-Ságh	6.44	—	6.58
Vinga	7 18	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timişóra	9.02	—	9 08

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	11.25	—	2.42
Streiu	11.58	—	3.25
Haţegŭ	12.46	—	4 16
Pui	1.37	—	5.11
Crivadia	2.24	—	5.58
Baniţa	3.05	—	6 41
Petroşenĭ	3.37	—	7.12

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6 32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8.17

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroşenĭ	10 07	—	6.10
Baniţa	10 48	—	6.53
Crivadia	11.25	—	7 37
Pui	12.05	—	8.20
Haţegŭ	12.42	—	9.01
Streiu	1.22	—	9.52
Simeria	1.53	—	10.31

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernescĭ